

Ἡ αἱματηρὰ θυσία

ρωτοῦν πολλοὶ φίλοι μας περὶ τῆς αἱματηρᾶς θυσίας. Ὅθεν ἀπαντοῦμε συνοπτικῶς. Ἡ ἑλληνικὴ λατρεία εἶναι ἀπαραιτήτως θυσιαστικὴ. Ἡ αἱματηρὰ θυσία ἀποτελεῖ τὴν κορυφαίαν θυσιαστικὴν πρᾶξιν τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας διὸ δὲν τελεῖται κατὰ τὴν οἰκιακὴν λατρείαν, οὔτε τελεῖται εἰς ἰδιωτικὰς συγκεκρισέως. Αὐτὴ τελεῖται μόνον εἰς τὰς μεγάλας ἐπισήμους δημοτελεῖς ἑορτὰς ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν τοῦ ἱερατείου.

Βεβαίως, ἡ ἑλληνικὴ δημοτελής θυσία δὲν εἶναι μόνον εὐκαιρία ἑορτασμοῦ ἀλλὰ τελέσεως οὐσιαστικῶν ἱεροπραξιῶν, δηλαδὴ ὁ ἱερεὺς δὲν ἀφήνει τὴν ἐκλυομένην ἐκ τοῦ **ἱεροθύτου** τεραστίαν ποσότητα ἐπιψυχιδίου (ἐνεργειακὰ ἠλεκτρομαγνητικὰ νέφη) νὰ χαθῆ εἰς τὴν ἀτμόσφαιρα ἀλλὰ τὴν χειρίζεται οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτύχη τόνωσιν τῆς ψυχικῆς συγκροτήσεως τῶν παρισταμένων (ἐξ οὗ ἡ λέξις ψυχαγωγία) καὶ κυρίως καθαρισμὸν τοῦ αἰθερικοῦ τῆς πόλεως καὶ ἐνεργειακὴν τόνωσιν τῶν προσγαίων ψυχῶν τῶν τεθνεώτων ὥστε νὰ ὑποβοηθηθοῦν εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ ταξιδίου των.

Σήμερον δὲν γίνονται ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας τοῦ Δωδεκαθέου αἱματηραὶ θυσίαι ἐπειδὴ αἱ πραγματοποιούμεναι δημοτελεῖς ἑορταὶ εἶναι συμβολικαί.

Ἡ νεοελληνικὴ Ο. Χ. αἱματηρὰ θυσία:

*Μεσ' τ' Ἀϊ-Γεωργιοῦ τοὺς πλάτανους γενόταν πανηγύρι,
χορὸς ἐδῶ, χορὸς ἐκεῖ, ὄργανα καὶ τραγούδια,
καὶ χίλια ψέγονται σφαχτὰ 'ς ὄλο τὸ πανηγύρι.
—Φᾶτε καὶ πιέται, μπρὲ παιδιά, χορέψτε,
τραγουδάτε,*

Μεσαιωνικὸν δημοτικὸν: Τοῦ Τσαμαδοῦ

Ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ νεοελληνικὴ Ο.Χ. δημοτελής λατρεία πρακτικῶς ταυτίζονται ἔχουσαι ὡς ἐπίκεντρον τῆς δημοτελοῦς ἑορτῆς τὴν αἵματηρὰ θυσία διότι ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ ἐπέβαλε τὴν ἑλληνικὴ ἔννοια τῆς δημοτελοῦς ἑορτῆς ἐπὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ παρὰ τὰς συνεχεῖς ἀντιδράσεις τῶν ἐπισκόπων. Οὕτως ἀμφότεραι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐπὶ κλησιν πρὸς τὸ θεῖον, αἵματηρὰν θυσίαν, βρῶσιν τοῦ ἱερέου, οἰνοποσίαν, συνεχῆ παρουσία ἐνοργάνου μουσικῆς, ῥίσματα καὶ ὄρχησιν. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος «γινόταν ἡ προσκομιδὴ καὶ κατάθεσι τοῦ θύματος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἢ τοὺς ἴδιους τοὺς ἱερεῖς ἀπευθείας πάνω στὴν ἀγία τράπεζα, ἂν τὸ ζῶο ἦταν μικρὸ» καὶ ἀποτελεῖ «ἔντονο χριστιανικὸ γνῶρισμα» ὅτι «οἱ νεοελληνικὲς αἵματηρὲς θυσίαι συνδέονται μὲ τὸν χῶρο τῆς ἐκκλησίας» (*Βασικὴ πηγὴ περὶ τῆς νεοελληνικῆς θυσίας ὅθεν προέρχονται ὅλα τὰ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν ἀποσπάσματα ἀποτελεῖ ἡ Διδακτορικὴ Διατριβὴ τοῦ Γεωργίου Αἰκατερινίδου, Νεοελληνικὲς αἵματηρὲς θυσίαι, Ἀθῆναι, 1979*).

Εἰς τὴν νεοελληνικὴν παράδοσι «Ἡ θυσία εἶναι κατὰ κανόνα “δημοτελής” -καὶ φυσικὰ τὸ κρέας μοιράζεται ἀπὸ κοινοῦ- γι’ αὐτὸ πρόκειται γιὰ ἀκριβὰ σφάγια, ὅπως συμβαίνει σ’ ὅλες αὐτὲς τὶς δημόσιες, μὲ ἔξοδα τῆς κοινότητος, θυσίαι: κριάρια, βόδια, μοσχάρια, ἀγελάδες. Τέλος σφάζονται πετεινοὶ ὡς ἰδιωτικὴ θυσία». Συνήθως ὑπάρχει τὸ κυρίως σφάγιον (ταῦρος) ἄλλοτε ἓνα καὶ ἄλλοτε πολλὰ (10-15) καὶ πολλὰ συνοδὰ σφάγια (αἰγοπρόβατα), εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὅμως ἔχομε μόνον σφαγὴν αἰγοπροβάτων. Ἰδίως τὰ Χριστούγεννα γίνονται χοιροθυσίαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ κυπριακὸ ἔθιμο: «τὰ Χριστούγεννα στὴν ἐκκλησία μοιράζουσι “χοίρειον κρέας πρὸς κοινὴν μετάληψιν, ἀντὶ νύλογημένου ἄρτου»». Νεοελληνικὸ χαρακτηριστικόν: τὴν δημοτελεῖ θυσία συμπληρῶναι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέρα οἰκιακὴ τοιαύτη, «κάθε σπίτι πρέπει νὰ ματώσει, δηλαδὴ κάτι νὰ σφάξει», συνήθως πρόκειται διὰ πετεινό. Τὸ πρὸς σφαγὴν ζῶον πολλάκις περιβάλλεται τὴν ἀρχαιοτάτην τοτεμικὴν ἔννοια τοῦ Ἰεροῦ Ζῶου: «Ὁ ταῦρος [ποῦ ἀφιερώνεται ἀπὸ ἔτους διὰ τὴν θυσία] θεωρεῖται ἀπ’ ὅλους ἱερός... γυρίζει ἐλεύθερος καὶ κάθε χωρικὸς θεωρεῖ ὡς θεϊκὴ εὐνοια καὶ εὐλογία νὰ βοσκήσῃ τὸ ἱερὸ ζῶο στὸ δικό του χωράφι».

Τὸ ἱερεῖον περιφέρεται στὸ χωριὸν καὶ φθάνει ἐστολισμένον ἑορταστικῶς «μὲ πομπὴ —μὲ θυμιατὰ καὶ λαμπάδες— καὶ μουσικὴ καὶ ὁ ἱερέας τὸ εὐλογεῖ». Ἐνίοτε εἰσάγεται ἐκ τῆς προτεραίας ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ «τὸ ἔβαζαν νὰ κοιμηθεῖ μπροστὰ στὰ εἰκονίσματα». Πρὸ τῆς θυσίας τοῦ δίδουν «νὰ φάει τὸ διαβασμένο ἀλάτι, λίγο ψωμί, ἓνα πράσινο φύλλο», τὸ ραντίζουν κριθάρι καὶ ἀποσφάττεται «ἀφοῦ πρότερον ὁ ἱερεὺς ἀναγνώσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκάστου τῶν θυσιαζομένων ζῶων τὴν κεκανονισμένην εὐχὴν», ἐνῶ «ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προ-

ὑπόθεση ὅτι τὸ ζῶο τὴν ὥρα αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι κουρασμένο» καὶ βεβαίως πρέπει νὰ εἶναι ἥρεμον: «πίστη γιὰ αὐτοπροαίρετη θυσία». Τοῦτο ἀποσφάττεται εἰς ἱερὸν μέρος «στὸ προαύλιο τῆς ἐκκλησίας» ἢ «πίσω ἀπὸ τὸ ἱερὸ» ἐνῶ σπανίως ἀλλ' ἀρχαιοπρεπῶς «πλάι στὸ ἅγιο βῆμα, σὲ ἰδιαίτερο χῶρο ποὺ ἔτρεχε τὸ αἷμα μέσα σὲ μικρὸ κοίλωμα σκαλισμένο ἐπάνω σὲ πέτρα».

Πολλάκις «οἱ “σφάχτες” προέρχονταν ἀπὸ τὸ ἴδιο σπίτι, κάτι ποὺ μᾶς θυμίζει ἀνάλογα ἱερατικὰ-τελετουργικὰ προνόμια τῶν ἀρχαίων χρόνων». Τὰ ἱερεῖα «ψήνεται περὶ τὸν ναόν... εἰς δὲ τὴν θύραν τοῦ ναοῦ καίει λιβανωτὸς κατὰ σωρούς» ἢ «πάνω στὰ κάρβουνα ρίχνουνε θυμίαμα, γιὰ ν' ἀνεβεῖ ὁ καπνὸς καὶ ἡ μυρωδιὰ στοὺς οὐρανοὺς, στὸ Θεό» καὶ συχνὰ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐψήσεως «κάνει ὁ παπᾶς δεῖσεις στὸν ἅγιο γιὰ ν' ἀποδεχθῆ τὴν προσφορά». Τὸ αἷμα τοῦ ἱερέου θεωρεῖται ἐξόχως ἱερὸν [οὐχὶ ἀρχαῖον ἀλλὰ χριστιανικὸν ἐκ τῆς λατρείας τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων: «οἱ παρευρισκόμενοι στὸ μαρτύριο ἄπλωναν κομμάτια ὕφασμα γιὰ νὰ βαφοῦν μὲ τὸ αἷμα του»]. «Τὸ αἷμα χύνεται στὴν ἐκκλησία μπροστὰ» — συχνά, «τὸ αἷμα ἔπρεπε νὰ πέσει στὸν τοῖχο τῆς ἐκκλησίας» [ἑβραιο-χριστιανικόν, π.χ. *Λευιτικόν* 4.7: *τὸ αἷμα ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου*]— καὶ μὲ τὰ αἷμα κάνουμε σταυρὸ στὸ μέτωπο» καὶ στὶς πόρτες τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν σταύλων ἐνῶ κατὰ τὴν οἰκιακὴ λατρεία ραντίζομε τοὺς παρισταμένους καὶ τὰ πέριξ [ἑβραιο-χριστιανικόν π.χ. *Ἐξοδος* 24.8, *Λευιτικόν* 8.30: *Λαβὼν ὁ Μωϋσῆς τὸ αἷμα προσέρρανε*]. Συνακολούθως τὸ μέρος τοῦ σφαγίου ποὺ ἀποδίδεται πρὸς βρῶσιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν νεοελληνικὴν θυσίαν εἶναι τὸ αἷμα: «μόνον τὸ αἷμα νομίζουσιν ὅτι ἀπαιτοῦσιν οἱ ἅγιοι».

Ἡ ὑφὴ τοῦ αἵματος, τῶν σπλάγχων —«μαντικὴ ἀπὸ τὴν σπλήνα καὶ τὸ συκώτι»—, τῆς ὠμοπλάτης κλπ δίδουν ἀφορμὴ διὰ τὴν διενέργειαν μαντείας. Συνήθως τὰ μαντεύματα προφητεύει ὁ ἱε-ρεὺς εἰς τὸν ὁποῖον δίδεται ἡ ὠμοπλάτη (καὶ ἡ κεφαλὴ): «Τὴν πλάτη τοῦ σφαχοῦ τὴν ἔδιναν ὀλόκληρη στὸν παπά, ποὺ τὴν κοίταζε κι ἔλεγε τὰ μελλούμενα [ὠμοπλατοσκοπία]».

Ἀκολουθεῖ ἡ κοινὴ ἐστίασις ἔνθα «ἐγείρονται προπόσεις ἄρξαντος τοῦ ἱερέως» καὶ λέγονται εὐχές: «Νὰ βοηθᾷ τὸ κουρμπάνι», ἐνῶ ἡ διανομὴ συνήθως γίνεται τελετουργικῶς: «Ἐλθετε λάβετε ἀπὸ τὸ κουρμπάνι», ἡ δὲ βρῶσις τοῦ ἱεροθύτου δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπλῆ πρᾶξις διατροφῆς ἀλλὰ «τρώγουν ὅλοι γιὰ νὰ προστατεύονται ἀπὸ τὶς διάφορες ἀρρώστιες». Τὰ ὑπολείμματα τοῦ ζῶου θεωροῦνται ἱερά: «Τὰ αἷματα, τὰ λουλούδια καὶ τὰ κόκκαλα δὲν τὰ πετοῦν, τὰ παραχώνουν κάπου νὰ μὴν πατιοῦνται, σὲ λουλούδια κοντά, γιατί εἶναι ἱερά».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν μεγάλην δημοτελῆ αἱματηρὰ θυσία ὑπάρχει καὶ ἡ μικρά: «Τὴν ἡμέρα τῆς γιορτῆς σφάζουν καὶ ψήνουν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἕνα κριάρι ποὺ ἔχει

ἀγοράσει ἡ ἐκκλησία. Μετὰ τὴν ἀπόλυση οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας μοιράζουσαν κρέας σὲ κομμάτια».

Εἰς τὴν αἵματηρὰν θυσίαν ἀποδίδεται ἡ μεγίστη δυνατὴ σημασία, «βαθύτατα ριζωμένη εἶναι ἡ πίστις, ὅτι ἂν τὸ κορμπάνι δὲν γίνετο, κάποιον μεγάλο κακὸν θὰ πέσει στὸ χωριό». Ἡ δὲ βαθέως ἐρριζωμένη πίστις διὰ τὴν θεόδοτον φύσιν τῆς θυσίας ὑπογραμμίζεται ἀπὸ τὸν κοινὸν νεοελληνικὸν μῦθον «γιὰ τὸ θεόσταλτο ἐλάφι». Κατ' αὐτόν, διηγοῦνται ὅτι εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν τὸ ζῶον τῆς θυσίας δὲν ἀνῆκε εἰς τὸ χωριόν, ἀλλὰ ἓνα ἐλάφι κατέφθανε, κατόπιν θείας καθοδηγήσεως, εἰς τὸν τόπον τῆς ἐορτῆς καὶ ἐξηγεῖται ὅτι αὐτὸ τὸ γεγονός ἐπαυσε ὅταν κάποτε οἱ χωρικοὶ δὲν συμπεριεφέρθησαν πρὸς τὸ ἐλάφι μὲ τὸν προσήκοντα σεβασμόν!

Χαρακτηριστικὸν τῆς νεοελληνικῆς αἵματηρᾶς θυσίας εἶναι ἡ συχνοτάτη τέλεσις τῆς πιθανώτατα ὑπερβαίνουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν θυσιῶν τῶν κλασσικῶν χρόνων. Αὕτη τελεῖται «μὲ τὴν εὐκαιρία χριστιανικῆς γιορτῆς», «μὲ τὴν εὐκαιρία ὀνομαστικῆς γιορτῆς ἢ γιορτῆς προστάτη ἀγίου», κατὰ τὰς ἐξωεκκλησιαστικὰς ἐορτὰς π.χ. Θερισμός, κατὰ τὰς τελετὰς τοῦ «κύκλου τῆς ζωῆς», κατὰ τὴν «θεμελίωσιν κτισμάτων κλπ», κατὰ τὰς ἀποτροπαϊκὰς ἱεροουργίας ὡς π.χ. ἐπὶ ἀνομβρίας, εἰς τὰ «Τάματα» κ.ο.κ.

Κατὰ τὴν οἰκιακὴν λατρεία γίνεται θυσία μεγάλου σφαγίου τουλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους: «Συνήθεια πανταχοῦ τῆς Ἡπείρου καὶ ἀλλαχοῦ νὰ θύωσιν πλέον ἢ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τινὰ ἅγιον, συνήθως τὸν προστάτην τῆς οἰκίας ἢ καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους ἐορτὰς. Ἡ θυσία αὐτὴ λέγεται τάμα ἢ κορμπάνι. Τὸ ζῶον τῆς θυσίας εἶναι κριάρι ἢ ἀμνός... τὸ δέσμα καὶ ἡ ὠμοπλάτη τοῦ θυσιασθέντος ζώου δίδεται τῷ ἱερεὶ τῷ παρισταμένῳ κατὰ τὴν θυσίαν καὶ τὴν ἱεροτελεσίαν τελοῦντι...». Ἡ θυσία πρὸς τιμὴν ἐνὸς ἀγίου γίνεται «ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ ἀγίου, ὅπως γένη, ὡς λέγεται, αὐτόπτης· διότι νομίζεται ὅτι τὸ αἷμα τῶν θυμάτων τέρπει τὴν ὄρασιν τῶν ἀγίων».

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ θυσία κατὰ τὴν κηδεία καὶ τὰ μνημόσυνα, μὲ τὴν ὑποχρεωτικὴν «κρεοδαισία», καὶ κατὰ τὸν γάμον, ὅπου τὸ σφάγιον εἰσάγεται δι' εἰδικῆς πομπῆς, γίνονται μαντεύματα περὶ τὸ μέλλον τοῦ γάμου, ῥαντισμοὶ μὲ τὸ αἷμα τοῦ σφαγίου καὶ συνήθως ἡ κορυφαία τοῦ γαμπλίου χοροῦ φέρει ἀγγεῖον περιέχον ἐπίσης αἷμα τοῦ σφαγίου.

Ὅπως εἰς τὴν κλασσικὴν ἐποχὴ οὕτω καὶ εἰς τὸν λαϊκὸν μας πολιτισμὸν τὸ συνήθεστον «τάμα» εἶναι ἡ θυσία ἐνὸς ζώου: «ἔχγε τάξει νὰ κάμει κορμπάνι, κάθε χρόνο, ὅταν θὰ γινόταν καλά».

Ἀξιοσημεῖωτον: Αἱ δημοτελεῖς ἐορταὶ ἀκολουθοῦν τὸ λαϊκὸν ἐλληνίζον ἡμερο-

λόγιον τοῦ Βυζαντίου καὶ οὐχὶ τὸ χριστιανικὸν π.χ. ἔχομε μεγάλας δημοτελεῖς ἑορτάς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ποὺ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ τὴν Πρωτοχρονιὰ ἐνῶ δὲν ἔχομε δημοτελεῖς θυσία τὸ Πάσχα (τὰ ἀρνιά ἀποσφάττονται καὶ εὐλογοῦνται ὡς οἰκιακὴ θυσία)· δὲν τελοῦνται δημοτελεῖς ἑορταὶ καὶ δὲν γίνονται θυσίαι κατὰ τὰς Ἀποκρέω διότι αὐταὶ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὰς μιαρὰς ἡμέρας τοῦ Φεβρουαρίου τῶν κλασικῶν κ.ο.κ.

«Οἱ αἱματηρὲς θυσίαι ἀπαγορεύτηκαν κατὰ καιροῦς μὲ ἀυστηρότητα, χωρὶς ὅμως οὐσιαστικὸ ἀποτέλεσμα, γιὰτὶ ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὸ δείγμα λαϊκῆς λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως μὲ βαθιὲς ρίζες καὶ παλαιότατες θρησκευτικὲς παραστάσεις.» Ἐτσι ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν ἱερέων σ' αὐτές, ἀφοῦ καὶ οἱ ἴδιοι δὲν παύουν νὰ ἀποτελοῦν, παρὰ τὴν ιδιότητά τους, μέλη τῆς κοινότητος ποὺ θυσιάζει, μὲ τὶς ἴδιες κατὰ βάση λαϊκὲς θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις, καὶ ἀκόμα τὸ γεγονός ὅτι τὰ θύματα ὄχι σπάνια προέρχονται ἀπὸ ζῶα ποὺ ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία. Ἡ οὐσιαστικὴ ὑποχώρηση τοῦ ἐθίμου ἄρχισε μόλις τὶς τελευταῖες δεκαετίες, στὸ πλαίσιο τῆς γενικότερης διαβρώσεως καὶ ὑποχωρήσεως τῆς παραδοσιακῆς ζωῆς, ποὺ ὀφείλεται στὴν ἀστυφιλία, στὴν ἐκμηχάνισι τῆς παραγωγῆς... Ἐν τούτοις ἡ ὑποχώρησι αὐτὴ γίνεται μ' ἓνα σχετικὰ βραδὺ ρυθμὸς». Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ «ἀκτινοβόλησι τοῦ ἐθίμου πάνω στοὺς Τούρκους». Αὐτοὶ συνεώραζον πολλὰς ἑορτάς καὶ καθιέρωσαν καὶ ἰδικὰς τῶν ὡς ἡ kurban bayram σὲ ἀνάμνησι τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ, ἐνῶ «δάνεισαν στὴν λαϊκὴ μας λατρεία τὸν ὄρο “κουρμπάνι” ἢ κουλμπάνι ἢ γουρμπάνι ποὺ ἀντικατέστησε τὸν ἑλληνικὸν “θυσία”».

Χρῆζει σημειώσεως ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη ἐδέχθη καὶ “οἰκονόμησε” τὴν αἱματηρὰ θυσία, π.χ. ἔχομε τὴν Κανονικὴν θέσι τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Νικήτα (12ος αἰών): «Τὸ σφαγιάζεσθαι παρὰ τῶν ἱερέων... ἰουδαϊκόν ἐστι καὶ ἑλληνικόν, καὶ ἄξιον ἐπιτιμῆσεως... τὸ δὲ εὐλογιῶν ἀξιοῦν τὰ ἄλατα, καὶ τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς βόας, πρὸς ὠφέλειαν καὶ ὑγείαν... οὐδὲν ἔχει ἄτοπον, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ πίστεώς ἐστι τοῦτο· καὶ τὰ ζῶα δὲ τοῖς ἱερεῦσι προσφέρεσθαι εἴτε ζῶντα, εἴτε καὶ ἐσφαγμένα οὐ παράλογόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ εὐσεβές· πλὴν μὴ εἰς τὸ θυσιαστήριον ἢ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐντός...». Ὅμως ἡ Διαμαρτύρησις ἐρυμούλκησε τόσον τοὺς Ῥωμαιοκαθολικοὺς ὅσον καὶ τοὺς Ὀρθοδόξους εἰς τὴν ἐπανῖουδαιοποίησιν καὶ ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἥλλαξε ἀπὸ τοῦ 1750 περίπου. Γράφει τὸ Πηδάλιον: «Μὲ σφοδρότατα ἐπιτίμια πρέπει νὰ ἐμποδίσουν οἱ Ἀρχιερεῖς τοὺς Χριστιανοὺς ὅπου τὴν σήμερον κάμνουσι τὰ λεγόμενα τουρκιστὶ κουρμπάννα, τὰ ὅποια εἶναι μία ἀνακαίνισις τῶν θυσιῶν τῶν Ἑλλήνων». Αὐτοὶ «ἀνάπτουν εἰς τὰ κέρατά των κηρία, τὰ θυμιῶσιν μὲ θυμιάματα... καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων εἰκόνων νεόφητα καὶ

τσικνίζοντα τὰ προθέτουσι, τὸ δέρμα αὐτῶν τὸ ἀφιερώνουσι εἰς τὸν ναόν... καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τὴν πανήγυριν, διὰ τὴν ἀγιασθοῦν ἐξ αὐτοῦ προσφέρουσί τινες μερίδας. Ὡς τῆς Ἑλληνικῆς πλάνης».

Ὅμως ἡ ἐπίθεσις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν θυσιῶν ἄρχεται οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοῦ 1950 καὶ ἕως σήμερον ἔχομε διαπληκτισμοὺς μεταξὺ τοῦ ὑπὲρ τῶν θυσιῶν κατωτέρου κλήρου καὶ τῶν μπροπολιτῶν ποὺ ἐπιτρέπουν τὴν εὐλογία μόνον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Σήμερον οἱ νεοέλληνες τῶν ἀστικῶν κέντρων «δίνουν τὸν θυσιαστικὸν χαρακτῆρα στὴν ἐνέργεια ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴν ὀρισμένου σκοποῦ καὶ γιορταστικῆς ἡμέρας... τὸ κατσίκι ποὺ θὰ σφάξουμε σὲ μιὰ μεγάλη γιορτὴ ἢ ἔστω τὸ κρέας ποὺ ἐπιτιπδες γιὰ τὴν γιορτὴ θ' ἀγοράσουμε ἰσοδυναμεῖ μὲ "θυσιά"... ποὺ διατηρεῖ τὸν παλιὸ θρησκευτικὸν χαρακτῆρα: Γίνεται πρὸς τιμὴν τῆς γιορτῆς...».

Ἡ πλέον κραυγαλέα χριστιανικὴ ἀντίφασις

Εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἑλληνικὴ θρησκεία ἄνευ αἱματηρᾶς θυσίας (ὡς ἤθελε ὁ Ἑμπεδοκλῆς π. χ.) ὅμως ὄχι χριστιανικὴ! Ὅχι μόνον ἐπειδὴ ὁ Ἰουδαϊσμός εἶναι **θυσιαστικός**, ὡς ἐπιβάλλει ἡ Πεντάτευχος, ἀλλὰ διότι ἡ αἱματηρὰ θυσία ἀποτελεῖ τὴν ῥητῶς ἐκπεφρασμένην θέλησιν τοῦ Ἰεχωβᾶ ὅστις ἀπορρίψας τὴν ἐκ πανσπερμίας ἀναίμακτον θυσίαν τοῦ Κάιν **ἐδέχθη μόνον τὴν ἡμαγμένην θυσίαν τοῦ Ἄβελ!**

Σήμερον οἱ Χ.Ο. εἰς τὰς ἐκκλησίας των καθημερινῶς ψάλλουν (Ψ66):

εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὀλοκαυτώμασιν, ἀποδώσω σοὶ τὰς εὐχὰς μου... ὀλοκαυτώματα μεμυλωμένα ἀνοίσω σοὶ μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν, ἀνοίσω σοὶ βόας μετὰ χιμάρων...

Ἐπομένως διατί ἡ ἄρνησις; Οἱ χριστιανοὶ ἐπιμένουν ὅτι κάθε ἐορτὴ πρέπει νὰ συνοδεύεται ὑπὸ κρεοφαγίας (ἀκόμη καὶ οἱ ἀπέχοντες «δι' ἄσκησιν» ὀφείλουν νὰ φάγουν) καὶ ὅστις καλεῖ τὸν δεσπότη στὸν γάμο ἢ τὴν βάπτισι γνωρίζει ὅτι πρέπει νὰ παραθέσῃ τουλάχιστον ἓνα γουρουνόπουλο. Ὅμως ὁ ἐπίσκοπος ἐπιμένει ὅτι τὸ ζῶον πρέπει νὰ σφαγῆ "ἀδιάβαστο"! Διατί πρέπει καὶ νὰ σφαγῆ τὸ γουρουνόπουλο καὶ "νὰ πάῃ ἀδιάβαστο"; Χριστιανικὸ μυστήριον! Ἡ μόνη ἐξήγησις τοῦ πράγματος εἶναι ὅτι ὁ Ο. Χ. πιστεύει ὁμοῦ μετὰ τῶν Ἰουδαίων ὅτι πρέπει νὰ προσφέρωμε σφάγια μόνον εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὄχι εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ!

Κρεοφαγία: διαφορὰ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ο.Χ.

Ἐπάρχει θεμελιώδης ἀντίθεσις μεταξὺ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ο.Χ. εἰς τὸ θέμα τῆς κρεοφαγίας. Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψιν ἡ ζωὴ εἶναι ἱερὰ καὶ ἐπιτρέπεται μόνον ἢ βρωσις ἱεροθύτου, δηλ. τοῦ κρέατος τῆς θυσίας. Ἀντιθέτως ὁ Χριστιανισμὸς ἀπαγορεύει νὰ εἶναι κάποιος ἐκ πεποιθήσεως vegetarian καὶ νὰ μὴ τρώγῃ κρέας ἐξ ἀλληλεγγύης πρὸς τὰ ζῶα. Ὁ Μέγας Βασίλειος δογματίζων ὅτι *ἅλα τὰ κρέατα ὡς λάχανα χορτοῦ λογίζονται* ἀπορρίπτει κάθε ἔννοιαν χορτοφαγίας καὶ οὕτως ἀφορίζεται (νὰ Ἀποστολικοῦ Κανόνος) ὅστις δὲν τρώγῃ κρέας ἐκ πεποιθήσεως διότι:

*τῶν Ἑλλήνων γὰρ τοῦτο ἦτον ἴδιον, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο κρέας
δὲν ἔτρωγον, διὰ τὴν ἐδόξαζον ὅτι τὰ ἄλογα ζῶα ἔχουσι ψυχὴν,
ὅθεν οὐδὲ νὰ τὰ σφάζουν ἐτόλμουν.*

Εἰς τὰς χριστιανικὰς χώρας αἱ σφαγαὶ τῶν ζώων —μὴ τελετουργικαὶ-τιμητικαὶ ὅμως! Τὰ ζῶα οἰμώζοντα ἀποσφάττονται κατὰ τρόπον βάρβαρον καὶ μιαιρόν— ἔχουν ὑπερβῆ καὶ τὰ ὄρια τῆς φαντασίας (100.000 μόσχοι ἀποσφάττονται ἡμερησίως εἰς τὴν Μ. Βρεταννίαν) καὶ ἄφθονα σφάγια ἀποτελοῦν τὴν κατάληξιν κάθε ὀρθοδόξου πανηγύρεως! Γράφομε τὰ αὐτονόητα; Βεβαίως, ἀφοῦ πρέπει νὰ ἀπαντήσωμε εἰς αὐτοὺς ποὺ εἶναι ἐναντίον τῆς αἱματηρᾶς θυσίας ἀλλὰ θεωροῦν αὐτονόητον εἰς κάθε γεῦμα τοῦ δεσπότη νὰ παραθέτουν ἓνα γουρουνόπουλον! Ἴδου ὅμως καὶ ὁ ἀναθεματισμὸς τῆς ἀκρεοφαγίας (*Πηδάλιον*, σ. 66, Ἀποστολικὸς Κανὼν ν᾽ καὶ νγ’):

Εἴ τις [κληρικὸς ἢ λαϊκὸς] κρεῶν καὶ οἴνου, οὐ δι’ ἄσκησιν, ἀλλὰ διὰ βδελυρίαν ἀπέχεται, ἐπιλαθόμενος ὅτι πάντα καλὰ λίαν ἀλλὰ βλασφημῶν διαβάλλοι τὴν δημιουργίαν, ἢ διορθούσθω, ἢ καθαιρείσθω, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποβαλλέσθω

Εἴ τις [κληρικὸς] ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἐορτῶν οὐ μεταλαμβάνει κρεῶν καὶ οἴνου... καθαιρείσθω.

Ἐξηγεῖ δὲ τὸ σχόλιον ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θεωρεῖ αἰρετικούς (*Πρὸς Τιμόθεον Α΄*, δ’2) ὅσους ἀπέχουν ἐκ πεποιθήσεως ἀπὸ τὰ κρέατα, ὅτι παρόμοια πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὀρίζονται καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου (κανὼν ιγ’) καὶ ἐπιπροσθέτως «ὅτι ἡ ἐν Γάγγρα σύνοδος (β’. κανὼν) ἀναθεματίζει τὸν κατακρίνοντα

ἐκεῖνον ὅπου τρώγει κρέας», ὅμως «ὡς παραβάται οὐ κατακρίνονται» οἱ τυχὸν ὑπάρχοντες κληρικοὶ ποὺ δὲν τρώγουν κρέας δι' "ἄσκησιν" καὶ ὄχι ἀπὸ ἀκρεωφαιγικήν πεποίθησιν (= βδελυρία): «ὄχι διὰ βδελυρίαν, ἢ ἄλλην τινὰ κακοφροσύνην αἰρετικήν· ἄπαγε τῆς βλασφημίας! Τῶν Ἑλλήνων γὰρ τοῦτο ἦτον ἴδιον, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο κρέας δὲν ἔτρωγον, διὰ τὴν ἐδόξαζον ὅτι τὰ ἄλογα ζῶα ἔχουσι ψυχὴν, ὅθεν οὐδὲ νὰ τὰ σφάζουν ἐτόλμουν, καθὼς ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος· ἀποκρίνεται ὁ μέγας Βασίλειος πρὸς αὐτοὺς λέγων (κανὼν πς') ὅτι κατὰ τὴν ἀξίαν, ὅλα τὰ κρέατα ὡς λάχανα χόρτα λογίζονται δι' ἡμᾶς, ὡς εἶπεν ὁ Θεός: "ὡς λάχανα χόρτου δέδωκα ἡμῖν τὰ πάντα"». Ὅμως καὶ οἱ ὡς ἄνω κληρικοὶ πρέπει κατὰ τὰς ἐορτὰς νὰ τρώγουν.

Ἐπίσης κατακρίνεται ἡ συνήθεια νὰ μὴν τρώγεται τὸ κρέας ὠρισμένων ζώων καὶ «εἰ δὲ ἀνίσταται τις λέγων, ὅτι ὁ κύων καὶ ὁ γύπας ὀνομάζονται ἀκάθαρτα ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην» τοῦτο σημαίνει ἀπλῶς «ἄνοστα εἰς τὴν γεῦσιν».

Ὅποτε καταλήγει ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου: «Ὁμοίως καὶ ὅποιος λαϊκὸς ἤθελε συγκαίεται ταῦτα, ὡς ἀφορίζεται».

Τὸ νομικὸν θέμα

Δὲν ὑπάρχουν νομικὰ κωλύματα διὰ τὴν τέλεσιν αἱματηρᾶς θυσίας διότι:

1. δὲν εἶναι ἀπνηγορευμένη ἡ σφαγὴ ζώων, ἀντιθέτως εἵμεθα κοινωνία σφαγῆς ζώων.

2. δὲν εἶναι ἀπνηγορευμένη ἡ ἔψησις καὶ ἡ βρωσις κρέατος.

3. δὲν εἶναι ἀπνηγορευμένον ἡ προσαγωγή, ἡ σφαγὴ, ἡ ἔψησις καὶ ἡ βρωσις τοῦ κρέατος νὰ συνοδεύεται ὑπὸ μουσικῆς, ἀσμάτων, ὀρχήσεως κ.τ.τ.

4. Τὸ μόνον θέμα ποὺ ἀνακύπτει εἶναι ὁ χῶρος τῆς σφαγῆς.

Οὕτω διακρίνομε: (α) εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἐπιτρέπεται ἡ σφαγὴ ζώων διὰ θρησκευτικούς λόγους εἰς εἰδικούς δηλωθέντας χώρους ὡς τὰ ἑβραϊκὰ σφαγεῖα-κοσέρ. (β) Εἰς πολλὰς χώρας, καὶ ἐν Ἑλλάδι, ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν εἰς οἰονδήποτε ἰδιωτικὸν χῶρον σφαγὴν τετραπόδων (αὐτονόπον διὰ τὰ πτηνὰ) πρὸς βρωσιν ὑπὸ τῶν παρισταμένων καὶ οὐχὶ πρὸς πώλησιν, ἂν καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν ἀκόμη καὶ τὰ πρὸς πώλησιν ζῶα ἀποσφάττονται ἰδιωτικῶς. (γ) Εἰς Η.Π.Α. ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν σφαγὴν εἰς ἰδιωτικούς χώρους. Ὑπῆρξε ἀντιδικία τῶν τοπικῶν ἀρχῶν μὲ τὴν θρησκείαν τῆς Σαντερίας ἡ ὁποία τελεῖ αἱματηρᾶς θυσίας ἱεροπρακτοῦσα ἐντὸς ἰδιωτικῶν οἰκιῶν. Τὸ θέμα ἔφθασε ἐνώπιον τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῶν Η.Π.Α. (Supreme Court) τὸ ὅποῖον διφυθέτησε ἅπαξ

διὰ παντὸς τὸ θέμα διὰ μιᾶς ἱστορικῆς καὶ ὁμοφώνου ἀποφάσεως [Church of Lucumi Babalu Aye vs. the city of Hialeah in Florida, 508 U.S. 520 (11/6/1993)] καθ' ἣν ἡ θυσία ζώων θεωρεῖται καταξιωμένη ἱστορικῶς, δύναται νὰ τελεῖται ὅπουδήποτε ἀποδίδεται θεία λατρεία καὶ τίθεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ 1ου προσαρτήματος τοῦ Συντάγματος τῶν Η.Π.Α. Ὅθεν ἀφηρέθη καὶ τὸ τελευταῖον κώλυμα διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον τέλεσιν τῆς αἱματηρᾶς θυσίας ὅπουδήποτε!